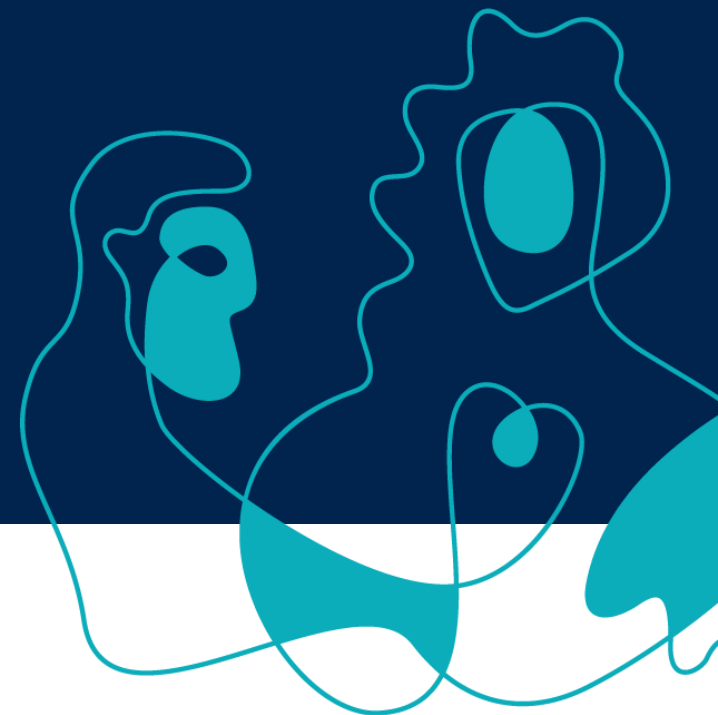

Standpunktvurdering

Ane Øvregard Røhme og Sofie Førle

Statsforvaltaren i Vestland

14.04.2026

Disposisjon

- Regelverk om fastsetjing av standpunktkarakter i fag og vedtak om IV
- Litt om status for gjennomføring av LK20
- Klage på sluttvurdering
- Organisering av klagebehandling
- Resultat frå klagebehandling
- Kort om juks og forsøk på juks

§ 9-16 Standpunktkarakterar i fag

"Standpunktkarakterar skal vere eit uttrykk for den samla kompetansen elevane har ved avslutninga av opplæringa."

"Kommunen [...] skal sørge for at elevane er kjende med kva det blir lagt vekt på i fastsetjinga av standpunktkarakterane."

"Elevane skal ha fått høve til å vise kompetansen sin på fleire og varierte måtar."

"Kompetansen som elevane har vist i den tida dei har fått opplæring, skal takast med i vurderinga når standpunktkarakterane skal fastsetjast."

§ 9-1 Formålet med og grunnlaget for vurdering i fag

"Grunnlaget for vurdering i eit fag er kompetansemåla i læreplanen i faget. Kompetansemåla skal forståast i lys av teksten om faget i læreplanen."

"Føresetnader, fråvær, orden eller oppførsel skal ikkje trekkjast inn i vurderinga i fag. Innsats kan vere ein del av vurderingsgrunnlaget berre dersom det følgjer av læreplanen i faget."

Når skal karakteren fastsetjast?

- Endring frå 1. jan 2026: Standpunktkarakterar skal fastsetjast "så seint som mogleg"
 - Kommunen/skulen vurderer ut frå lokale forhold
- I fag der eleven er oppe til eksamen: Seinast dagen før sensur
 - Ikkje-skriftleg eksamen: Dagen før eksamensgjennomføringa
 - Skriftleg eksamen: Dagen før eksamenskarakteren blir gjort kjend for eleven

Saksbehandling ved vedtak om IV

- Aktuelt dersom ein ikkje kan vurdere samla kompetanse --> elles lite konkrete føringar i regelverket
- "Rektor sjølv" gjer vedtak
- Opplæringsforskrifta § 9-7 om varsel
 - "Når det er klart at ein elev står i fare for ikkje å få [...] standpunktkarakter"
 - "Straks"
 - Eleven sjølv og føresette til ikkje-myndige elevar
 - Varselet skal gi eleven moglegheit til å få karakter i faget

§ 9-1

"Stort fråvær eller andre særlege forhold kan føre til at lærarar ikkje har tilstrekkeleg grunnlag til å gi halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter i eitt eller fleire fag."

Kva betyr «i lys av teksten om faget»?

- Vurderingsgrunnlaget for standpunktkarakteren er kompetansemålene
- «Å vurdere samlet kompetanse betyr at læreren må løfte blikket fra ett og ett kompetansemål og se dem i sammenheng»

Innføring av LK20

- **Evalueringa av Fagfornyelsen (2020-2025)**
 - Del 1: Covid 19-pandemien skapte utfordringar for lærarane sitt arbeid med LK20
 - Del 2: Implementeringa var i gang, med fleire døme på korleis faga tilpassa seg dei nye krava – tydeleg at leiinga har eit stort ansvar for realisering av LK20
 - Del 3: Læreplanen har blitt ein større del av undervisningspraksis- men ikkje utan utfordringar
 - Del 4: Mye tyder på at LK20 har landa godt

Kvalitet i standpunktvurderingen krever system og profesjonsfelleskap

Vurderingspraksis varierer mellom fag, lærere og skoler. Skoler med tydelig ledelse og etablerte samarbeidsstrukturer har mer samordnet og faglig forankret vurderingsarbeid. Forskerne påpeker behov for sterkere profesjonsfelleskap, tydeligere strukturer og mer praksisnær støtte i arbeidet med standpunktvurdering.

RAPPORT | Sist endret: 25.02.2026

[↓ Last siden som PDF](#)

Opplæringsforskrifta kap. 10: Klage på sluttvurderingar

- Struktur: Utgangspunktet er at dei generelle reglane om saksbehandling i forvaltningslova gjeld
 - Det er berre unntaka som står i forskrifta kap. 10
- Eleven kan klage sjølv når hen har fylt 15 år
- Foreldra kan klage på eleven sine vegne fram til hen fyller 18 år
- Rett til skriftleg grunngiving frå faglærar

Klage på fastsetjing av standpunktkarakter og vedtak om IV

- Opplæringsforskrifta §§ 10-4 og 10-5
- Klagerett på korleis karakteren er fastsett
 - Ikkje karakteren i seg sjølv, undervegsvurderingar, manglande tilpassingar av opplæringa mv.
- Skulen skal ta stilling til klagen først --> omgjering til gunst for eleven
- Nytt vedtak gir ny klagerett

Viss karakteren ikkje blir endra til gunst – oversending til klageinstansen

Klager på fastsetjing av
standpunktkarakter:

- Klagen
- Ei grunngiving frå faglærar om korleis karakteren er fastsett
- Ei uttale frå skulen om saksbehandlinga

Klager på vedtak om IV:

- Klagen
- Ei grunngiving for at det ikkje er sett standpunktkarakter, gitt i samråd med faglæraren
- Ei uttale om saksbehandlinga
- Kopi av varselet

Oppfølging av klageinstansen sitt vedtak

- Vi kan awise, stadfeste eller oppheve
- Ved klage på standpunkt: Skulen skal fastsetje ein "endeleg karakter"
 - Ikkje klagerett
 - Må vere talkarakter
- Ved klage på vedtak om IV: Skulen skal fastsetje ein "karakter eller eit anna vurderingsuttrykk"
 - Dersom manglar ved varselet: Må sette talkarakter
 - Talkarakteren er eit nytt vedtak med klagerett
- Eleven kan ikkje krevje grunngjeving for endelege vedtak, men skulen må sørgje for forsvarleg saksbehandling

Ikkje fristar for oversending til klageinstansen

- Ingen hurtigklagefrist
- Viktig at skulen sender inn sakene så snart som råd
- Kan bruke rettleiande interne fristar
- Vi prioriterer sakene til dei som skal ha vitnemål
- Fylkeskommunen må ha informasjon om endra karakterar innan 2. juli for første inntaksrunde

Resultat frå klagebehandling 2025

- 121 klager totalt – 92 stadfesta
- Ofte klaga på praktiske fag- kroppsøving, mat og helse, kunst og handverk
- Opphevingsgrunn: Manglar konkret døme på kompetanse
- Flest klagar på karakteren 4

Resultat frå klagebehandlinga - Bergen

2024

- 127 klagar
- Stadfesta 75

2025

- 67 klagar
- Stadfesta 54

Er det noko skulane har blitt betre på?

- De «viser» at de har oppfylt krava
- Heilskapsvurderinga kjem betre fram

Kva kan bli betre?

- Konkrete døme på eleven sin kompetanse

Juks eller forsøk på juks

- Rektor sjølv gjer vedtak
- Skal --> ikkje skjønsvurdering
- I samband med gjennomføringa inkluderer tilgang til oppgåva i forkant og forhold avdekka under sensuren
- Eleven har rett til å fullføre eksamen
- Rett til å uttale seg før avgjerda blir teken

Opplæringsforskrifta § 9-42

"Rektor sjølv skal annullere eksamenen til ein elev dersom det i samband med gjennomføringa av eksamen blir oppdaga at eleven har juksa eller forsøkt å jukse. For elevar som får ein eksamen annullert på grunn av juks eller forsøk på juks, fell standpunktkarakteren i faget bort."

Juks eller forsøk på juks – vurderingstema og konsekvensar for karakteren

- Handlingar eller forhold som ikkje er tillatt, og som tek sikte på å gi kandidaten eit fortrinn ved eksamen
 - T.d. ulovleg samhandling/kommunikasjon eller bruk av hjelpemiddel som ikkje er tillatt
- Skjønsmessig vurdering
- Relevant om motivet var å skaffe seg ein fordel eller ikkje, men ikkje avgjerande om eleven faktisk har fått eit fortrinn
- Konsekvens:
 - Standpunktkarakteren i faget fell bort
 - I fag med fleire karakterar: Fagkode avgjer

The background of the slide is a light grey rectangle. On the left side, there is a decorative pattern of white line art. It includes several stylized human faces in profile, some with simple features like eyes and mouths. Interspersed with the faces are various leaf-like shapes and swirling lines, creating a sense of movement and organic form. The overall aesthetic is clean and modern.

Spørsmål?